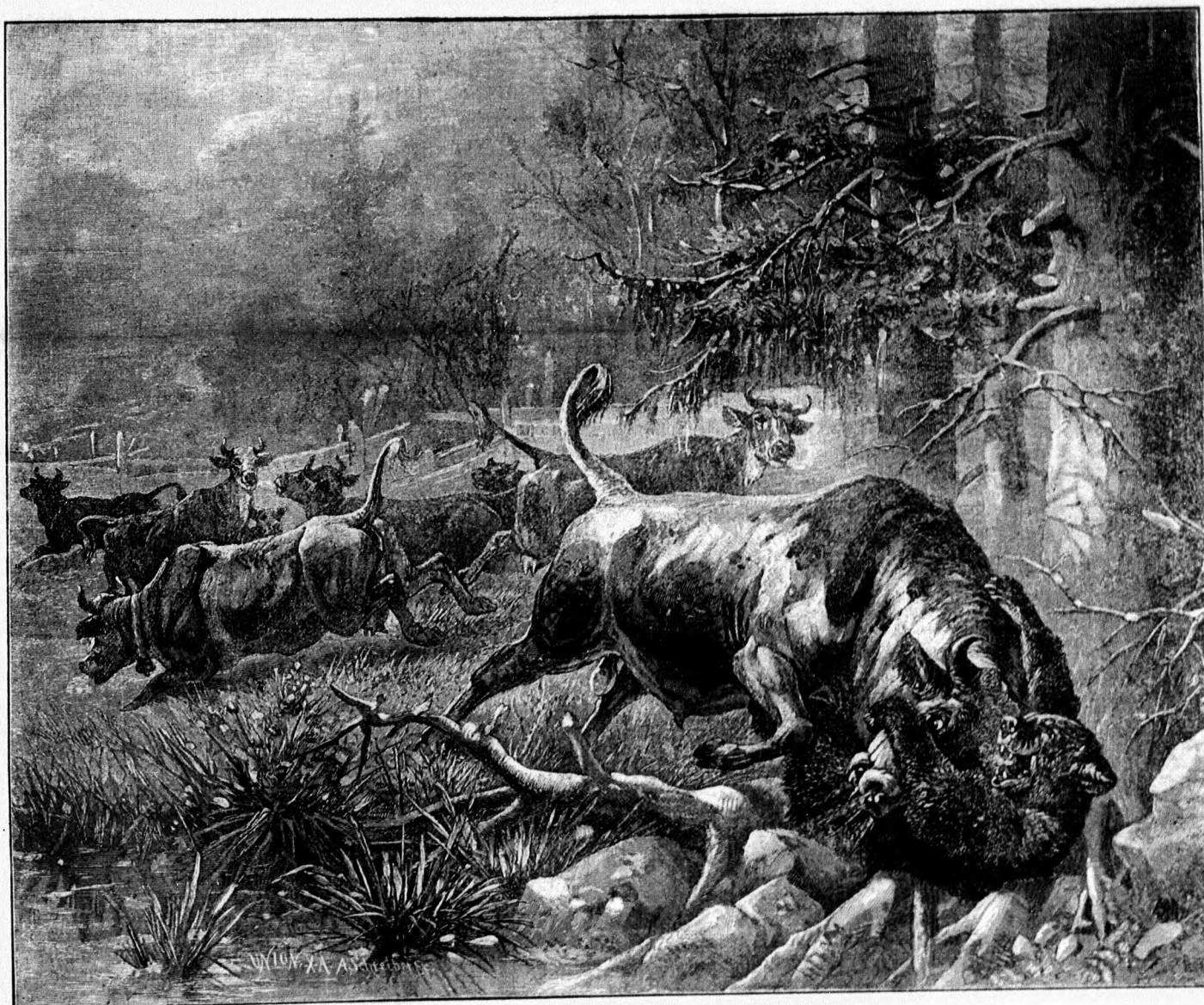

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>	Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok 2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝANSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka 1 „ — „		
Na štvrt roka — 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.		

Napadnutý nepriateľ.

Malé zárobky.

Keď sa človek prez svoje sily namáhal, fažko napracoval, potrebuje odpočinku, aby znova nasbieral sil ku ďalšej práci. Každé fažké napnutie fahá za sebou omdlenie sil, ktoré len odpočinok prinavráti. V takomto asi odpočívajúcom položení nachodí sa nateraz obchod a priemysel v hlavnom meste, čo cítia i na vidieku.

A toto odpočívanie priemyslu a obchodu je celkom prirodzené. Už dvomi-tromi rokmi pred millennárnou výstavou v hlavnom meste priemyselníci boli natoľko zamestnaní, jako nikdy predtým. Malé domky starej Pešte sa rúcaly a namiesto nich stavaly sa nové paloty, pri ktorých krem murárov dostali prácu stolári, slosiari, sklári, kamennári, maliari atď.; pri stavbe budov millennárnej výstavy tisíce a tisíce priemyselníkov a robotníkov našlo si pekný zárobok; stavba nového parlamentárneho domu poskytla stám robotníkov výživu; stavba novej veľkej Okružnej cesty, ktorú previedli takrečeno len naši Liptáci, tiež poskytovala veľkú prácu priemyslu. Teraz však všetky tieto pramene zárobku zčiasťky už vyschly a z čiasťky už vysychajú. Kapitalisti prestávajú stavať domy, lebo následkom obrovského počtu nových domov, z ktorých pominulé roky každoročne bolo postaveno 600—800 nových palôt, mnoho bytov ostáva prázdnych; na novej Okružnej ceste tieto dni bol dohotovený posledný dom; na parlamentárnej palote pracujú už len maliari, budúceho roku bude aj táto dohotovená. Slovom, kam sa len obzreme po hlavnom meste, všade vidíme také odpočívanie, jaké obyčajne nasleduje po veľkom napnutí sil.

Prirodzeným následkom tohoto ochabnutia vôle podnikateľov a kapitalistov je, že priemyselníci a robotníci nemajú práce. A kde nezarobí remeselník a robotník, tam klesá i kupec, lebo sa každý obmedzuje len na to najpotrebnejšie. Predošlé roky keď mnohí podnikatelia i dosť ľahkomyselne púšťali sa do nových podnikov, nahnať sa do hlavného mesta tisíce a tisíce robotníkov, mnohí založili rozličné priemyselné závody, kupci nové obchody, lebo boly zárobky, bol výhľad na dobývanie majetku. Naši Liptáci by najlepšie vedeli povedať, jaké zárobky mal na príklad murár v Budapešti pred jedným dvoma rokmi. Čo lepší murár niže 4 zlatých denne nestal do práce. A v takom pomere zarábali i ostatní priemyselníci, lebo práce bolo všade dosť, robotníci boli hľadani.

Teraz však má sa vec inak. Vôľa podnikateľov následkom prepätia sil v posledných rokoch odpočívajú, práce niet, robotník nemá zárobku. Celé zástupy ľudu stoja pred rozličnými priemyselnými

závodami hľadajú prácu, no zamestnávateľa nemôžu ich zamestnávať, lebo pre nedostatok práce ešte aj zamestnávateľov robotníkov prepúšťajú. A v takomto položení sú krem robotníkov, priemyselníkov i ľudia učenejší. Tu stavitel'ský kreslič, tam knihvedúci, ba inde i diplomovaný merník a stavitel' klope na dvere kancelárie daktorého väčšieho podniku hľadajú zamestnanie. A to je dosť smutné položení, keď uvážime, že bieda v jednom veľkom meste je omnoho väčšia, o mnoho citlivejšia než bieda na vidieku. Lebo medzi biedou a biedou je predsa len rozdiel.

Vo veľkom meste keď udržovateľ rodiny ostane bez zárobku a bez groša, pocíti svoju biedu o mnoho citlivejšie, než by bol túže zakúsil vo svojej rodnej obci. Vo veľkom meste ho nikto nezná, nemá ani za groš úveru a nemôže mu pomôcť ani priateľ, ktorý ak sa ešte nenachodí v podobnom položení, tak za terajších okolností hľadí takému osudu v ústrety. Malý obchodník mu nezborguje, lebo by sám nevedel vydržať, no a väčší obchodník tým menej. Vec za vecou, vankúš za vankúšom vandruje do záložne a keď konečne nemá čím zaplatiť svoje týždenné bytné, majiteľ domu vyženie ho na ulicu a zamkne byt. Kam sa má potom úbohý človek obrátiť, keď i jeho najlepš' priateľ stihnutý je podobným osudom, lebo oba nemajú práce.

Oproti tomu keď nešťastného človeka stihne neprajný osud v jeho tichej dedinke, tam predsa najde dobré srdce, ktoré ho ako-tak zachráni od konečného zničenia. Tu ho zná obchodník, vypožiče mu, tam gazda požičia mu strovy, lebo vie, že si to odrobí, no a v treskúcej zime tiež nebude vyhodený na ulicu pre to, že na čas nezaplatil bytné. V tomto je teda ten rozdiel biedy na vidieku a vo veľkom meste.

A toto sme spomenuli len preto, aby sme upozornili tých, ktorí chcú na zimu prísť do hlavného mesta na zárobky. Na tento čas niet dosť zárobkov v hlavnom meste ani pre tunajších robotníkov, tým menej pre vidiečanov. Tunajší priemyselníci natoľko sú bez práce, že sa vláda postará stavaním niekoľko budov poskytnúť im prácu, aby boli aspoň koľko-toľko zachránení od úplného úpadku. Tej práce však nebude toľko, aby boli potrební robotníci z vonkova.

A tento stav klesnutia práce potrvá do tých čias, pokým bude trvať odpočinok sily a vôle napnutej v posledných rokoch. Po prirodzenom odpočinku, nastúpi opäť prirodzené oživenie sily a vôle a priemyselná práca príde opäť do svojho čulého prúdu. Pokým ale toto oživenie nenaštane, naši priemyselní robotníci nech sa ľahko-

myselne nevydávajú na zárobky do hlavného mesta, lebo v terajšom čase skôr dostanú prácu po iných väčších mestách vidieku a nebudú musieť zápasit s biedou, ktorá by ich tu následkom nedostatku práce očakávala.

Slovo k rodákom.

Ako dávno čakaný úrodný dážď na vyschlé polia a lúky, tak požehnané boli oné slová: «právo, zákon a pravda,» ktoré ministerský predseda Koloman Széll v úvodnom programme za cieľ si vytknul. Tým požehnanejším ale je to, že nielen on vynasnažuje sa v označenom smere kráčať, ale žiada, aby aj každý verejne účinkujúci úradník v medziach ním vytknutých pravidiel účinkoval.

Keď tieto utešené slová odzneli a v krajine veľkolepú ozvenu radosti a nádeje vzbudily, našli sa v dosť hodnom počte ľudia: jedni čo pochybovali, druhí čo sa zľakli. I dnes ešte nájdú sa mnohí ktorí pochybujú, ba to i zjavne hovoria, že neveria, žeby u nás vôbec právo, zákon a pravda panovať mohli, lebo veď vraj korrupcia tak je rozmnožená, že ju nemožno vykorenit a panujúce kliky sú tak mocné, že tie sa nedá prevládať. Iní sa zase boja, že panovaním práva, zákona a pravdy ich horko-fažko nadobudnutá moc i sláva praskne; ich nadvláda klesne.

I pochybnosť aj obava, — tajit a upierať sa to nedá, — mali a majú ešte mnohé základy. V stolicach od dávna panujú isté mohutné rodiny a skupeniny zainteresovaných, ktoré cez roky a roky moc svoju širily a istú mohutnosť si nadobudli.

Nuž vplyvy tieto znivočiť je dosť fažká vec, ale nie nemožná. Pochyby sa minúť musia a neoprávnený vplyv i nátlak panovať nesmie. Právo, zákon a pravdu požadujú milióny oprávnených občanov, tie im pár sto, najviac pár tisíc jednotlivcov, bárs by boli akí mohutní, odobrať nesmie, a ani neodoberú. Zárukou toho nám je čestná naša vláda a jej náčelník.

Že ministerský predseda Koloman Széll veci hlboko poníma a povrchnosťami mýlif sa nedá, to dokázal aj počas rokovani o rozpočte, keď ho opozicionálni vyslanci vo finančnom odbore ohľadom zlepšenia biednej našej administrácie oslovili. U nás sa už dávno ťahne tá otázka, či administrácia má zostať v samospráve právomocností, tedy stolic a či má byť zoštátnená. Mnohí povrchno smýšľajúci vidia v tom len to, či úradníkov administratívnych majú volit stolicné výbory, alebo vláda vymenúvať. To prvšie nemilým robí nadvláda mohutných familií v stolicach; ohľadom vymenúvania vládou ale panuje tá obava,

že úradníci viazaní budú na hor. Ministerský predseda ale trefne uderil kliniec po hlave, keď povedal, že základ a podstata administratívnej reformy nie je *vymenúvanie*, lebo toto je len prostriedkom, ale jedinou podstatou teježe je to, aby bola: «dobrá, rýchla a spravodlivá.»

A v tom má on úplnú pravdu, lebo naša administrácia tak stolicná ako aj obecna bola podnes planá, povolná a často veru i nespravodlivá, aspoň dosť pádov prišlo do verejnosti, ktoré to dokazujú. A ani to nemohlo ináč byť, keď úradníci od vôle tých záviseli, ktorých mali spravovať, a ktorých si udržať chceli a museli, aby neprišli o ten i tak biedny ale potrebný cieľ. — Tomuto odpomôcť povolaná je reforma administrácie, ktorá je tým väčšmi potrebná, lebo len zvyknutie a úplná netečnosť alebo oželenosť robí snesiteľným terajší stav administrácie. Od rokov nik sa nepostaral o to, aby nie lepší, ale aspoň aký-taký dorost sa k účelom týmto vychoval. Platy administratívnych úradníkov boli tak plané a ešte aj sú, že každý mladík, jestli len mohol, hľadal si inú postać, a k administrácii zo súcích len ten išiel, ktorý nemal inde miesta; z nesúcích ale tam boli vždy hotoví lepšie miesta zaujať členovia nadvládu vedúcich rodín.

Mnohý navrhne, že aj reformovaná administrácia len s tou zásobou úradníctva započne, ktorú takou, akou je dnes, najde, a že tedy panovanie výsadných rodín a interessovaných skupenín nebude mať konca. — I na túto námietku trefne odpovedal ministerský predseda, hovoriac, že zásoba úradníkov bude síce tá sámá, lež nie viac lokálna, miestna, lež krajinská, ktorá nemusí byť a nebude upotrebovaná len tam, v tej stolic, kde bola, lež dľa potreby a schopnosti v celej krajine podelená.

Tak hľa vyzerá politika liberálnej vlády. Ona chce každého tam upotrebit, kde sa najlepšie hodí a každého, kto je schopný, svedomitý a právechtivý. Ako prevažne ďaleko za ňou je politika ľudárov, ktorú najnovšie tak natiskavo prívržencom svojim hlása. Heslo nimi vydané v svojej holote a nahote tak znie: «ľudári, nevoľte do úradov, za stolicných výborníkov, za predstavených obcí ba ani len za hájnikov nikoho iného, ako ľudárov.» Tedy čo tam po tom, či je dakto súci, schopný, vzdelaný, spoľahlivý a tak užitočný, to je všetko nepotrebné, len nech si je on ľudárom. Bársaký lagan, keď sa len k ľudárom prihlási, môže byť ablegátom, viceišpánom, slúžnym, rychtárom alebo čímkoľvek. Oni inej kvalifikácie neznejú, nepožadujú iba ľudárstvo. Hej ale len za sprostý a otupelý držia oni ten ľud, keď sa mu takúto nejapnú hlúposť osmelia nastolit.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Načo bude hľadať vláda pri reformovaní administrácie? Finančný odbor teraz pojednáva krajinský rozpočet na budúci rok. Pri tejto príležitosti zvykli členovia odboru jednotlivým ministrom otázky predkladať, v ktorých sa ich spytujú, ako mieňa jednu alebo druhú otázku riešiť. Tak v minulom čísle sdělili sme odpoveď ministerského predsedu, ktorú dal na otázku, že jakú politiku mieni prevádzať v oči tunajším národnostiam. Teraz sa zase nachádzame v tom položení, že môžeme ct. našim čitateľom sdeliť, na základe jakých zásad chce terajšia vláda previesť reformu administrácie.

Pri pojednávaní rozpočtu ministerstva vnútra, ktoré ministerstvo dočasne ministerský predseda vedie, nadhodená bola otázka, že či jakých zásad chce vláda reformu administrácie previesť. Ministerský predseda odpovedal na túto otázku, že cieľom vlády je, aby administrácia bola tak reformovaná, aby bola *dobrá, rýchla a spravodlivá*. Takúto reformu chce uviesť v administrácii obcí, miest a právomocností. Predlohy, pofahujúce sa na reformu administrácie, vláda nepredostre v najbližšom čase, lebo to chce, aby vládou vypracované predlohy revidoval najprv z neúradných, pritom ale odborných mužov pozostávajúci výbor, taktiež aj to chce, aby tiež poznalo aj široké obecnstvo, a len keď aj toto povie svoju mienku nad predlohami, iba potom ich začne snem pojednávať. Ministerský predseda je za to, aby stoliční úradníci na budúce neboli volení, lež vládou vymenovaní.

Pri tejto príležitosti rozpovedal svoju mienku aj ohľadom iných nie menej vážnych otázok. Asíce vyznal, že zavedenie všeobecného volebného práva nedrží za také, ktoré by bolo v prospech krajiny. Čo sa týče toho návrhu, aby voličia hlasovali o ablegátov vo svojich obciach, dopúšťa, že sa vláda bude zaoberať s touto otázkou. Tú žiadosť, aby volebné okresy byly znovu podelené, nedrží za čas a cieľu primeranú.

Delegácie. V Rakúsku nad všetko očakávanie hladko vyvolili členov delegácie, hovorí sa, že sa to stalo na výslovnú žiadosť kráľa. Nech sa stalo ale jakokoľvek, dost na tom, že rakúska ríšska rada už vyvolila členov do delegácie a najbližšie zvolí ich aj náš snem. Jako počut, delegácie zasadnú okolo 20-ho novembra vo Viedni a najdlhšie behom troch týždňov odhlasujú rozpočet spoločných ministerstiev.

Nemeš-očajská voľba. V nemeš-očajskom okrese v komárňanskej stolici bol v zime väčšinou 1-ho hlasu zvolený Béla Zámory, člen liberálnej strany. Voľbu napadla protivná, neodvislá strana. Po dlhých pojednávaníac bol výrok 30-ho októbra vyneseny. Výrok uznal voľbu za správnu a vyblásil Zámorybo za právoplatne vyvoleného vyslanca.

Uprázdnený mandát. Po tieto dni zomrel Imrich Urányi, jedon z dávnejších ablegátov, ktorý dlhé roky

zastupoval na sneme mármaroš-sigetský okres. Uprázdnený okres hľadá si už nového zástupcu a jako počut už si aj našiel kandidáta v osobe obľúbeného viceišpána stolice, Alexandra Latora.

Povýšenie plátov vojanských dôstojníkov. Vlady sa už dohodly straniva toho, jako budú od budúceho roku povýšené platy dôstojníkov a tieto usnesenia prednesú k prijatiu delegáciám. Dľa dohodnutí vlád, dostane poručík (lajdinand) o 240 zl., nadporučík (oberlajdinand) o 300 zl., kapitán o 300 zl., majór o 320., podplukovník (oberštlajdinand) a plukovník (oberšt) o 600 zl., generál o 600 a feldmaršallajdinand o 648 zl. viac platu. Povýšenia tieto nie sú veľmi značné, pritom všetkom ale, berúc do ohľadu veľké množstvo vojanských dôstojníkov, učinia dohromady veľkú summu.

Nová finančná direkcía a nové daňové úrady. Minister financií i v budúcom roku bude pokračovať v utváraní nových finančných direkcií v sídlach právomocností a nových daňových úradov v miestach okresných súdov. Teraz príde rad na sídlo hontianskej stolice, na Ipolyságh, *Šahy*, kde budúceho roku postaví novú finančnú direkcíu. Ďalej rozmnožia i daňové úrady šesť novými na takých miestach, kde je to záujmom jak daňujúceho obecnstva, tak i štátu.

Otázka užívania uhorskej zástavy. Ohľadom užívania uhorskej, červeno-bielo-zelenej zástavy často vyskytly sa nepríjemnosti a neriadnosti, lebo obzvlášť na vidiekoch obývaných národnostami jednotliví národnostní prepíateci pri slávnostach zaznávali uhorskú trikolóru. Teraz v ministerstve vnútra hotujú návrh zákona, ktorého cieľom je sriadenie otázky užívania uhorskej zástavy. Návrh bude obsahovať také poriadky, aby sa uhorskej zástave ako odznaku jednotného Uhorska a jednotného politického národa uhorského dostalo platnosti na celej čiare za každých okolností. Rozumie sa samo sebou, že návrh bude rešpektovať pri zástave uhorskej krajiny i barvy právomocností, miest a iných korporácií a spolkov, ktorých zástavy slobodno tiež používať pri nacionálnej trikolóre.

Z Rakúska. Rakúska ríšska rada pokračuje v pojednávaní, lepšie povedané v posudzovaní vládneho programu. Pojednávaníia plynú ticho bez všetkých škandálov. Česi, ktorí prvopočiatočne tak veľmi chystali sa k tuhej obštrukcii, vzdali sa tohoto predsavzatia asíce udajne poľskí vyslanci mali ich k tomu, aby auktoritu, účtu ríšskej rady obštrukciou nehanobili. V sobotu 28-ho októbra vyvolila ríšska rada už aj členov delegácie, čím veľkú starosť zosňala s pliec obúch vlád.

Z Afriky. Angličania nemajú šťastia. Tento hrdý a silný europejský národ bol prinútený vyznať, že ich dosiaľ Búrovia ubili. Angličania chystajú sa teraz posilu poslať do Afriky, ale ani Búrovia nedívajú sa so založenými rukama, aj oni hľadajú posilu u tamojších kmenov a tak je výhľad, že sa zvedú veľmi krvavé bitky, z ktorých Angličania zťažka vyjdu čo víťazi.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 30. októbra. Ačkoľvek sme už dobre v jaseňi, zasadnutia snemovne predsa nevedia nijak prísť do riadnej kolaje. Sotva že snem začal po dlhých letných prázdninách zasedať, po pár menej významných zasedaniach vyslanci zase sa rozišli vo všetky strany krajiny. Dnes sa zase sišli k zasadnutiu, týmto sa ale ešte vždy neotvoril rad riadnych zasadnutí. Vlastným predmetom dneskajšieho zasadnutia bolo len určenie pracovného poriadku najbližších zasadnutí. Náhodou bola prednesená aj jedna súrna interpellácia.

Na počiatku zasadnutia zadal finančný minister návrh zákona o štyrmesačnej indennite, minister obchodu o stavaní budovy pre poštovú sporiteľňu a minister orby návrh zákona o pomere medzi hospodárskymi prenajaťelmi práce a medzi pomocníkmi a o delníkoch zamestnaných pri vodných a železničných podnikoch.

Zatým Béla *Barabás* predniesol oznámenú interpelláciu. Z novín som sa dočítal, — tak začal — že spoločný minister vojanstva vydal nariadenie, v smysle ktorého rezervisti smú sa na kontrolných shromaždeniach len so slovíčkom „hier“ (tu) hlásiť. Dosiaľ, jako vie, bolo dovolené hlásiť sa aj v uhorskej reči. Za príčinu, že je toto zakázané, udávajú tú okolnosť, že sa Česi hlásili so slovíčkom „zde“. Lenže medzi Českom a Uhorskom je veľký rozdiel; Česko je totižto provincia Rakúska, Uhorsko je ale samostatný štát a obyvatelia Uhorska požívajú zákonom zaručené to právo, že reč svoju môžu užívať. Keď Česi hlásia sa so „zde“, to značí revolúciu, keď ale v Uhorsku užívajú rezervisti „jelen“, to je zákonitý. Nedávno sa v Arade vo vojanskom žalári obesil istý rezervista, ktorý bol preto zavretý, že na kontrolnom shromaždení mesto „hier“, povedal „jelen“. Rečník žiada vyšetrovanie, či patričného vo vojenskom žalári nemučili. Rečník aj o tom čítal, že spomenuté nariadenie bolo na zakročenie ministerského predsedu nazad vtaiahnuté; tešilo by ho, keby to bola pravda. Splytuje sa tedy, či je pravda, že spoločný minister vojanstva vydal nariadenie, že na kontrolných shromaždeniach rezervisti smú sa hlásiť iba slovíčkom „hier“. Ďalej splytuje sa, čo chce spraviť ministerský predseda, aby túto urážku, spáchanú na národe tým, že tých trescú, ktorí užívajú štátnu reč, napravil.

Zatým predseda navrhol, aby najbližšie zasadnutie bolo v sobotu vydržiavané, načo sa vyslanci rozišli.

Keď ideš na jarmok.

Minulý týždeň mali sme veľký jarmok. Že jaký zvyknul bývať veľký jarmok, to by bolo zbytočným opisovať, veď sotva je, ba ani nenie človeka, ktorý by už nebol videl jarmok.

Lež jako aj nasledujúca smutná udalosť dosvedčuje, nebude zbytočné ľud náš na to upo-

zorníť, že keď idú na jarmok, aby mali rozum na mieste, síce ináč tak pochodia ako Martin gazda.

Jako že pochodil? Čujme.

— Na druhý deň po jarmoku prišiel ku nám jedon dedinčan a to síce bez klobúka. Bol poudieraný a veľmi smutný tak, žeby sa bolo aj to kamenné srdce nad ním pohlo.

— Čo ste nám priniesli nového?

— Hneď rozpoviem. Ale prosím o nejaký starý klobúk, lebo by ma veľmi mrzelo holou hlavou ísť domov.

— Veď ste len došli s klobúkom? Kde ste si ho poizili?

— Prosím ponižene, sám neznám, kam sa sa mi podel.

Potom sa trochu zamlčal, poutieral si rukávom zkrvavené čelo a takto pokračoval:

— Prišiel som na jarmok. Dohnal som dva voly, aj som ich šťastlivo predal. Veľmi som sa tešil a vošiel som do jednej krčmy, lebo som bol aj hladný aj smädný. Musel som veľa piť, lebo len na to sa pamätám, že cigáni hrali a ja som tancoval, jako by ma bol zlý duch podsadol. Že čo sa potom stalo so mnou, neznám. Prebudil som sa na rohu jednej ulice. Nemal som ani klobúka, ani širice, ale čo bolo najhoršie . . . ani peňazí som nenašiel. Ukradli mi aj ten posledný groš.

— Snáď ste ich strovili?

— Veď som toľko nemohol stroviť. Mal som vyše dvesto zlatých.

— V ktorej krčme ste sa zabávali?

— Neznám, už sa nepamätám na to.

Potom som mu priateľsky dohovárал a hľadal nejaký obnosený klobúk.

Bol pohnutý až k plaču a riekol.

— Peňazí je veľká škoda! K tomu som sa na vnivoč doniesol, a žena . . . a deti . . .

K tomuto smutnému prípadu kázne netreba. Káže on sám a každý ho môže porozumeť, kto chce. Ani to nenie jediný prípad, čo sa s gazdom Martinom stal. Veď sa ich už sto a sto udalo a bohužiaľ! ešte vždy sa udávajú.

Ale nielen takéto! Aj zvyklé pitie oldomášov vháňa do nebezpečenstva, a to do takého, ktoré potom celé nevinné rodiny po celý život oplakávajú.

Koľko ráz sa spijú dedinčania tam v jarmočných búdach a šiatroch. Premrhajú peniaze, zabíjajú si zdravie.

Ale keď by to len z toho pozostávalo!?

Povstávajú potom krvavé bitky tam na mieste jarmoku, alebo na ceste. Zvlášte ale na zpiatočnej ceste často i z tej najmensej príčiny alebo aj pre nič sa pobijú. S rozkrvavenou hlavou, vylomenou rukou alebo nohou prídu domov . . . potom nasleduje zase druhé nešťastie, žalár.

Koľkí a koľkí ľudia nosia putá pre takúto jarmočnú šarapatu. Veru je to skutočne pekné jarmočné! Keď že sa chlieb vyhľadávajúci otec

musí so svojou rodinou rozlúčiť. Dlhý žiaľ zarmúti takýto dom!

Preto, duše moje, keď idete na jarmok, majte rozum na mieste! Múdry človek má vždy rozum pohromade; lež v čas jarmočný treba dvojnásobne pozorovať na seba. Nielen pre vyhnutie spomenutých nešťastí, ale už aj pre to, lebo nás môžu snadno oklamať; takého, ktorý si v čas jarmočný prepíše rozum, môžu aj ošudif a obkradnúť.

A. R.

O z v e n a .

Malá hrbka je ľudárov,
Predsa toľko robia hluku:
Shromaždenia v každom kúte
Držia i pri každom — buku.
Zvedený ľud, čo sa síde,
Presvedčenie k nim snáď zenie?
— Ozvena, tá otvorene
Odpovedá: že nie, — že nie!

Čisté voľby, — snáď budú aj:
Z presvedčenia poslé vota
Narobia nám ablegátov,
A nie nátlak, sľub, banknota.
Nuž či potom — polpiatasto
Pravých mužov to znamená?
Hej! — ozvena — tajupne
Šeptá, že len: mená, — mená!

Málo chleba, — daní mnoho;
Zúkol-vúkol samá bieda:
Vískať, sotva ten — tam môže,
Plakať takmer každá trieda.
Od reformy daní čaká
Premnohý tiarch uníženie:
Či s úspechom? ozvena nám
Smutno stoná: že nie, — že nie!

Administrácia naša,
Že je planá, všetci známe;
Napravenie jej od rokov
Nepýtame, — len čakáme.
Na otázku; či jest úfnosť
Na čím skoršie soštatnenie?
Tak hanblivo odpovedá
Ozvena zas: nenie, — nenie!

No my predsa nezúfame,
Bárs mdlí: smelo, odhodlane
Nesieme kríž, v dávnej práci
Zatvrdlé sú naše dlane.
Veď žije Boh! — prejdu chmáry,
Svitne i nám blaha ráno:
Čuj ozvenu, ako hučí,
Sfa v triumfe: áno, — áno!

DOPISY.

Udiča, dňa 23. októbra. 1899.

Slavná Redakcia!

V 43-tom čísle vášho cteného časopisu pán P. L. mňa jakožto farníka tak bezohľadne napadnul, že som prinútený sa ho spýtať, čo ho vlastne k takej nerozumnosti prinútilo? Že mne slavná redakcia v odkazoch redakcie dala na vedomie, že skutky mŕtvých posudzovať zakazuje všeobecná vzdelanosť, za toto dobré naučenie som len slávnej redakcii úplnou vďakou zaviazaný. Ponevác ale z toho „odkazu“ pán P. L. nemohol vedieť, koho som ja totižto chcel posudzovať, nenie ani zďaleka oprávnený myslieť, že by som bol chcel skutky nášho nebohého duchovného pastiera posudzovať, a to tým menej, ponevác je pán P. L. o tom presvedčený, že ja, čo sa týka čestného rázu, vzdelanosti, miernosti a snášanlivosti nášho nebohého duchovného pastiera s ním, totižto s pánom P. L., úplne súhlasím. Ďalej som prinútený polutovanie vysloviť nad tým, že sa mýli, keď myslí, že som ja nenie farníkom udičským. Či snáď ma chce z udičskej fary vytvoriť? My sa dobre známe. Viem aj to, že pán P. L. na verejnej dražbe kúpil kone, ktoré zostali po pánu farárovi, aj o tom som presvedčený, že on ani slovensky písať nezná, preto pisateľ toho článku nenie pán Policzer, tam len jeho meno stojí. Len ho ľutujem, že sa dal od jeho suseda pána B. P. zaviesť. Pán B. P., ktorému sa podarilo po našom nebohom duchovnom otcovi svoj väček dobre naplniť, lepšie by urobil, keby to v tiebosti užil, k čomu prišiel na ľahký spôsob. Dobré vieme, na jaký spôsob sa mu podarilo vyše dvoch sto krížov tvrdého neomláteného zbožia na verejnej dražbe po našom duchovnom otcovi tak lacno kúpiť. Tým istým spôsobom kúpil aj veľký medený kotál a všeliaké iné hodnosti. Nech pán B. P. len pred svojima dvermi zametá.

Aby budúce tieto dvaja páni tak ľahkomyselne na farníka nevykrikovali, prosím s poníženosťou slávnú redakciu, aby moje riadky úplne uverejnili. Trebárs som nenie organistom, ale som navždy slávnej redakcii ponížený priateľ a dobrý

Farník.*)

Z Oravy, koncom októbra.

Veľactený Pán Redaktor!

V našom milom „Opravdovom Kresťane“ už neraz som čítal pekne články, ktorých pisatelia i peknými i ostrými slovami karhali tých, ktorí namiesto toho aby sa starali slovom i skutkom o osvietenie nášho zaostaleho ľudu, práve ho chcú ešte lepšie ohlupovať a držať v hlbokéj tme.

*) Do minulého čísla prišiel dopis opozdeno. Ďalšie zprávy vďačne uverejníme.

O tom svedčí i nasledovný prípad, ktorý sa udal pred dvoma týždňami v Námestove. V jednej starej pivnici v zahrade našli mŕtvolu jedného pastierika asi 14-ročného Jána Črechlana, rodom z Tvrdošína. Pastierik, ktorý bol sirotou, mal hrdlo podrezané a je zrejmé, že sa tu stala vražda. Ponevác ale keď ho našli, stiekol už z krve, hneď nesvedomíť ľudia poľskovali ľahkoverným ľuďom, že sa tu stala rituálna vražda, to jest, že chlapca zarezali židia, ktorí vraj potrebujú našu kresťanskú krv.

Nuž či je púšťanie takýchto chýrov nie ohlupovaním ľudu? Veď keď by židia skutočne potrebovali kresťanskú krv, nuž či by si jej nemohli dosť zaopatriť po veľkých mestách sveta, kde by veru zmiznutie jedného chlapca alebo dievčaťa nezapríčinilo žiadneho ruchu. Prečo by teda vraždili po dedinách a mestečkách, kde každý sebe menší prípad behom 24 hodín vyjde na svetlo. Nuž ale či je to pravda a či to vôbec voľakto už dokázal, že židia potrebujú našu krv? Žijeme spolu so židmi už tisícdeväťsto rokov, zo židov stali sa kresťania a každoročne tisíce židov prestupuje na Kristovu vieru; mnohí z nich stali sa horlivými kazateľmi viery Kristovej, ba práve v rímsko-katolíckej cirkvi stali sa z nich niektorí i arcipastiermi ako na pr. olomucký arcibiskup Kohn, pochodiaci tiež z rodu židovského — nuž pýtam sa, či by títo poprední mužovia neboli vystúpili proti tej ohavnosti, či by neboli riekli svetu po opustení židovskej viery; že židia potrebujú kresťanskú krv? Či by sa behom tisíc rokov nebola vyklúla pravda na svetlo? Lebo veď nič sa nepletie tak tence, aby nevyšlo na slnce.

Ale toto všetko nehatilo nesvedomítych ľudí v roztrusovaní falošných chýrov. A čo je v tomto prípade najhoršie, je to že sa ani oravskí páni kňazia — česť výnimkám — nepousilovali z tejto príležitosti ľud osvietiť. Ba niektorí práve urobili chybu, že svojou prítomnosťou vzbudili u ľudu špatnú domnenu. Chudobného, osiralého pastierika prišli pochovať — traja kňazia. Ovšem proti slušnému pochovaniu mŕtvého žiaden človek nemôže mať žiadnej námietky, ale ceremonie odbavované tromi kňazmi, patria už medzi najskvostnejšie pohraby, jaké dávajú robiť bohatí pokrevní svojim mŕtvým, alebo jaké sa vzdávajú ľuďom zaslúženým. No nešťastný pastierik nebol ani *bohatý* ani zaslúžený a že predsa prišli ho pochovať traja kňazia, v tom vidno len tendenciu, a to tým väčšiu, keď pomyslíme, že jedného pastierika ešte nikde nepochovávali traja kňazia, ak len jeho pokrevní za to neplatili. A veru v tomto prípade to tiež nestojí.

Svojím pokračovaním patriční páni farári v tomto páde len utvrdzovali bludnú mienku u nevzdelaného ľudu a je to ešte tým smutnejšie, lebo sa týmto ohlupuje ľud.

Osveta, príď kráľovstvo tvoje!

Oravský kresťan.

Mlieko a povera.

Lud náš skoro všetko spojuje s poverou. Tak aj mlieko.

Mlieko bolo od najstarších časov článkom všetkej výživy, lebo tvorilo prvú potravu človeka, a ešte aj dnes je tou potravou, ktorá obsahuje v sebe všetky zázivné látky.

Obyvatelia Asie považovali oblaky za kravy, ktoré mliekom svojim — úrodným dážďom — smädnú zem ovlažujú a rastliny živia.

„Mliečna cesta,“ ktorú dľa starobylých kníh kravským chodníkom nazývali, značí onú cestu na nebi, ktorou oblačné kravy duše zomrelých odprevádzaly, a keď Indián zomieral, vtedy na znak toho, že sa chystá na túto cestu, chytil sa chvosta jednej kravy. Privlastňujúc krave túto dvojnásobnú významnosť, jako prostredníci zemského a nebeského blahobytu, bolo treba, aby bola pred Indiánom svätá.

Nasledujúce pôverčivé príslovie zčiasťky ešte i dnes nachodíme medzi ľuďmi.

„Keď zomre gazdiná, treba to dať na vedomie kravám, lebo ináč zmenia a onedlho budú ju nasledovať.“ Význam toho je ten, že po smrti doterajšej opatrovkyne nemáme zanedbať kravy.

„Krava dá viac mlieka po kosáku, nežli po kose.“ Toto príslovie neznamena to, žeby železo väčšmi účinkovalo na zázivnosť krmu, len tú skutočnosť, že ten kto kosákom žne, môže aj tie miesta vyhľadať, kam s kosou nemožno pristúpiť, ale kde obyčajne najlepšia tráva rastie, a že pri menšom zbieraní možno škodlivé rastliny odstrániť, alebo vybrať; kdežto kosou bere sa všetko radradom.

„Teľa od prvôstky treba prichovať, lebo jestli upečieme jeho pečeňu, nebude z kravy dobrá dojka.“ Vysvetlenie tohoto spočíva v tom, že pri odlúčení majú na mlieko vplyv materinskej cesty. Preto je potrebné prvé teľa prichovať a čím dlhšie pod ňou nechať, aby sa tak jej dojná spôsobilosť vyvinula, a nie ho — jako mnohí robia — uniehom darovať.

„Pri mliečení neslobodno do maselnice hlaďeť, ináč nedostaneme maslo.“ Predtým, kým ešte ku utvoreniu sa masla nemerali teplomerom potrebnú úmernosť tepla, často sa príhodilo, že úmernosť tepla bola malá a že následkom toho museli dlho mútiť. Keď vtedy netrzeplivý mutec pozrel do maselnice, aby sa presvedčil, či sa už maslí mlieko, a videl, že nenie ešte ani chýru po ňom, snadno zunoval a prestal mútiť. K vyhnutiu tohoto radí príslovie, aby mutec na iné myslel.

„Dobrá krava treba cez sadlo dojsť.“ To jest: máme jej dať dobrého a veľa krmu. Na takého mliečiara, ktorý ho mieša s vodou, hovoria, že dojsť drevenú (alebo železnú) kravu, to jest studňu.

„Pot majerničky čini syr tučným.“ To toľko znamená, že z chudého mlieka možno len tak dobrý syr sshotovať, jestli čerstvú hmotu opatrne a siine rozmiesime a zmiesime.

„Keď nemôžu v lete mlieko zmútiť, hovoria, že majú porobené, a že treba na čisto vymytú maselnicu pol dňa hore-dolu na káre vozit“ Pojem tohoto je nasledujúci: keď v lete maselnicu nevyčistíme jako sa náleží, povstanú v nej také kvasivé látky, ktoré zamedzia utvorenie sa masla. Keď ale potom maselnicu tak dôkladne vyčistíme, že ju môžeme bárs komu na ulici ukázať a pritom za dlhší čas sušíme, vtedy prestane všetka povera.

A. R.

BESEDNICA.

U hrobára.

— Napísal: Hámor. —

Je deň Všechnsvätých.

Starý Beráč, hrobár suchovský má dnes plné ruky práce. Je nevrly jako vždy. Teraz snáď ešte viac ako inokedy. Na hrobitov vychádzajú rodinky osvietiť hroby svojich a neraz počuje poznámky, že veru za ten jeden zlatý, čo dostal od poniektorej rodinky, mohol hrob udržovať v lepšom poriadku. Tam zas videl chlapcov-nezbedníkov hubiť vence a sviečocky na hroboch a musel ich odobáňať. Všetko to ho rozhorčovalo, obzvlášť ale chlapeci, ktorých nikdy nerád videl na cimiteri, ale neprehovoril ani slova. Trpel uštipačné poznámky a chodil pomedzi hroby, či je všetko v poriadku, napomínajúc a vyhrážajúc sa chlapcom, ktorí vidia jeho hnev viac z roztopašnosti než zo zlomyseľnosti dráždili starca otázkami a výsmeškami, lebo vedeli, že starý hrobár každé dieťa nenávidí.

— Ak jedného z vás dostanem do rúk, to mu to presadne! — zvolal nazlobený hrobár a rýchle pokročil za niekoľkými malými darebákmi, ktorí na jednom hrobe zhasili sviečky.

Chlapci ušli. Hrobár zapálil sviečky a utiahol sa do svojho maličkého príbytku, postaveného v jednom uhle cimitera. Nezbedníci vidia, že Beráč je nazlostený, prišli k jeho okienku a klepkáním na tabličky skla rozniecovali jeho hnev. Starec vyšiel z chyžky, odohnal nezbedníkov, ale akonáhle sa utiahol, chlapeci ho opäť znepokojovali. Beráč zúrili zlostou a nežičil žiadnemu, aby sa dostal do jeho rúk.

Stal si ticho ku dverom, čakajúc vhodný okamih daktorého chytiť. V tom sa ozvalo klopanie na dvere. — Aha! — zúri starec — teraz mi tí naničhodníci klepú už na dvere! Počkajte, však vám to odplatím! — zvolal a rýchlym miknutím otvoril dvere.

Pred ním stál asi osemročný chlapec v otrhanom odeve.

— Už ťa mám, ty naničhodník! — zvolal hrobár trasúc sa hnevom a chytiac chlapca za rameno vtiahol ho do svojej izbičky, že mu dá poriadny výprask.

— Ako si sa mi opovážil klopať na dvere, ty nezbedník! — okrikoval hrobár chlapca berúc do ruky palicu.

— Lebo som chcel k vám, strýko.

Hrobár pri svetle sviečky obzrel si chlapca na túto bezočivú odpoveď. Hnev ho však trochu opustil, keď videl, že je to Ondřík, synček vdovy Krpkovej, ktorú pred mesiacom on uložil do matky zeme. Úbohá vdova živila sa praním a presilená podľahla nemoci. Smrť oslobodila ju od múk. Jej štvoro úbohých sirôt túla sa po obci po dobrých ľuďoch. Najstarším zo sirôt bol Ondřík, ktorého hrobár znal ako dobrého chlapčeka, veď neraz už videl ho ležať na hrobe drahej mamičky a usedave nariekať. Beráč bol drsný človek, zvyklý k smutným výjavom pri pohrabochoch, ale keď počul jako Ondřík narieka a volá svoju mamičku, pohlo mu srdce, šiel k nemu, potešil ho, zaviedol do svojho domčeka a pohostil kúskom chlebička.

— A čože ta sem priviedlo, Ondro, — opýtal sa hrobár trochu mäkšie odložiac palicu, lebo pri videní chlapca bol na číстом, že ho Ondřík neznepokojoval.

— Ah, strýko, prosil by vás — riekol chlapček jachtajúc sa, — aby ste mi napísali list.

— List? — tázal sa zdĺhave hrobár, ktorý chudák sám nevedel písať.

— Áno.

— Nuž a komuže chceš písať? — tázal sa zvedave hrobár.

— Pánu Ježiškovi!

Hrobár sa rýchle obrátil, aby chlapček nevidel slzy, ktorými sa zalialy oči starého hrobára.

— Áno, pánu Ježiškovi by rád písať, — pokračoval polo vesele polo smutne malý chlapček — ale sám neviem a preto, som prišiel vás o to poprosiť. Rád by mu písať, aby nám našu drahú mamičku poslal, lebo sme sami, opustení, hladujeme a vždy za ňou plačeme. Nikto nás nechce prichýliť, ani zaodieť, odoháňajú nás od dverí a my vždy prosíme Ježiška, aby nám poslal späť našu drahú mamičku. Veď my ju máme tak radi a vždy sa modlíme za jej šťastný návrat, aby sme ju čím skôr videli.

Hrobár utrel si oči.

— Ondřík môj — hovoril premáhajúc sa — Ježiško tvoju mamičku tam v nebi má rád, teší sa s ňou nad vami a preto by ju sotva pustil.

— Ah, ba keď by sme ho poprosili v liste, poslal by nám ju. Veď pán farár hovoril, že dnes je sviatok mŕtvých, že obcujú medzi sebou a tešia sa s Ježiškom.

— Synku môj — hovoril hrobár — áno, dnes majú mŕtvý sviatok, tešia sa, radujú sa, a my, keď nás Ježiško tiež povolá k sebe, budeme sa s nimi tešiť tam na druhom svete.

— Teda nám Ježiško nepošle mamičku? — tázal sa chlapček a slzy zalialy jeho oči. — A ja som si myslel, že nám ju dnes pošle späť, veď je už tak dlho u neho! . . .

Starý hrobár vzal si na lona slziaceho chlapca, ale žiaľom premožený nad úbohú sirotou nevedel bo slovom potešiť.

— A vy prečo plačete? — tázal sa nad žiaľom hrobárovým zarazený Ondřík.

A starý Beráč miesto odpovede pritisknul si Ondříka k srdcu a bôľ žiaľu vybuchol z neho. — Drahý Ondřík môj, len ty neplač. Ja vás všetkých vychovám, poberiem vás k sebe a budem sa na svoje staré kolená o vás starať. Tu budete u mňa a spolu so mnou budete sa modlievať za spasenie duše vašej dobrej mamičky, aby jej Ježiško poprial večného blahoslavenstva. Z toho bude mať mamička radosť nad vami a spolu s Ježiškom bude sa tešovať, že ju máte tak radi. . . . A teraz poďme osvietiť jej hrob, aby jej svietilo svetlo jej drobných sirôt.

Hrobár s Ondříkom vyšiel osvietiť hrob vdovy Krpkovej. Tam našiel plakať troje úbohé sirôt . . .

*

A starý hrobár, ten nevrlý, málomluvný Beráč, ktorý nenávidel deti, . . . teraz opatruje otcovskou láskou a materinskou starostlivosťou štyri úbohé siroty.

Dielňa majstra Franeka.

Majster Franeko bol staromódny človek. Miloval svojich spolubližných a bol dobrosrdečný, vždy sa usmieval a s každým sa priateľsky shováral. Mal päť detí, dievčence a chlapcov. Vo Vitovciach, kde býval, menovali ho len majstrom Franekom preto, že v tom čase on bol najzdvorilejším obuvníkom na celom tom vidieku. Svojím remeslom nadobudol si pekný majetok, mal dom, kúsok rolí a všetko čo potreboval. Žil z vlastného majetku v kruhu svojej rodiny. Celému svetu bolo otvorené nielen jeho srdce ale i jeho pugiár. Poženil svojich synov, povydával svoje dcéry a jak svoje nevesty tak i svojich zaťov prijal do svojho domu a podelil im svoj majetok. Slovom: majster Franeko bol vzorom zámožného a veselého človeka a v kruhu svojich detí, vnukov, zaťov a neviest bol taký, jako biblický Jakub v kruhu svojej početnej rodiny.

Pokým mu cvendžaly peniaze vo vačku, ctili, vážili a milovali ho. Ale pomaly sa peňažný vačok vyprázdnil. Dobrosrdečný človek pre mnohé veselia, zábavy a mnohé dary vyšiel na mizinu. A od toho času zmenila sa jeho rodinka; teraz ho už považovali za nepríjemného, starého ošemetníka. Pod tou záminkou, že v noci veľmi chrápe, poslali ho spať do špinavej malej komory pri kuchyni a pod záminkou, že už veľmi mnohí sedávajú pri stole, osobite mu prestierali a dávali mu, čo zbúdalo z obedu. Ťažko ho trpeii, neposlúchali jeho slova a jeho neokrúchaní vnukovia zle s ním nakladali. Úbohý majster Franeko! Toto je vďaka za jeho sebaobetivú lásku, za jeho bezbraničné dobrodenie? Opovrhli ním jeho vlastné deti, ktorým podelil svoj dom a celý majetok nadobudnutý jeho mozolami.

Raz rozmýšľal o tomto. Lebo konečne nemyslite si, že bol hlúpym človekom; jasne videl všetko, jeho rozum bol zdravý, ačpráve počítal už šesťdesiat rokov. Na pomstu nemyslel, lebo k tomu nemal srdca, ale rozmýšľal o tom, ako by sa to všetko dalo napraviť.

— Mám to už! Mám to už! — riekol konečne a hneď sa sobral k jednomu svojmu priateľovi.

— Urobili by ste mi veľkú službu, jestli by ste chceli.

— S veľkou radosťou, odpovedal dobrý priateľ.

— Pravdaže len v tom páde, jestli ma máte za statočného človeka.

— Na každý pád vás považujem za takého.

— Požičajte si štyristo strieborných zlatých. Nechcem ich stroviť, len ukázať ich chcem niekomu.

Ako by videl, že ma moji čitatelia vysmieávajú a mysliac si, že dobrý priateľ rozhodne odoprel túto žiadosť majstra Francka. Avšak majster Francko keď bol i chudobným, preto bol predsa statočným človekom a jeho priateľ ho veľmi dobre poznal.

— Oh to vám urobím s radosťou, — odpovedal dobrý priateľ. — Tu sú peniaze!

Majster Francko strčiac peniaze do vrecka odišiel domov, vstúpil do svojej biednej komôrky, zatvoril dvere a začal šťkať s peniazmi.

Či ste už videli jako sa sbehnú sliepky a kurčatá, keď im gazdiná prináša niečo podhodit? Práve tak sa sbehli všetci obyvatelia Franckovho domu na cvengot peňazi ku dverám komôrky a cez kľúčovú dierku, cez škáry kukajúce, dívali sa jako starý Francko rozkladá po stole blištiace sa striebornáky. Majster Francko tak počítal peniaze, jako pokladník v nejakej veľkej banke, keď má vyplácať veľké summy. Potom peniaze schránil do jedného mešca a uložil do truhlice pod svojou biednou posteľou.

A keď vyšiel z komôrky, — neviem či to uveríte, — videl cele inakší svet. Deti prijaly ho s veľkou úctou, vnukovia bozkávali mu ruky, zaťovia a nevesty ale dopytovali sa na jeho zdravie, akoby ho pánboh vie ako dávno neboli videli. V ten deň na poludnie musel jesť už s nimi pri jednom stole, vyberali mu najlepšie kúsky mäsa a lichotily mu všetci hľadajúce jeho vôľu. A tak to šlo potom cez mesiace, ba i roky. Starý Francko kedyvtedy odišiel ku svojmu priateľovi a doniesol od neho hromadu peňazi, ktoré mu zase vždy zpät doniesol.

S času na čas prehovoril k svojej rodinke:

— Deti moje, neobávajte sa! Po smrti mojej tu je o vás postarano!

A s tajuplným výrazom v tvári ukázal na truhlicu pod posteľou.

Konečne nadišla hodina, ktorá raz odbije nám všetkým. Starec, ktorého v jeho nemoci pekne opatrovali, v náručí svojich dietok vypustil ducha svojho. Všetci ho veľmi oplakávali. A keď jeho mrtvolu pochovali, všetci členovia rodiny veľkí-malí obstali truhlu, očakávajúce napnute čo je v nej. — Truhlu otvorili. — Všetci zkrikli — všetci sa zarazili.

Lebo čo myslíte, čo bolo v tej truhle?

Zlaté, strieborné drahocennosti snáď? Alebo peniaze? Nie. O nie. Bola tam suchá, drevená palica a na nej cedula, na ktorej stály tieto slová:

„Túto palicu poručil som na to, aby zbili ňou tých sprostých otcov, ktorí za svojho života zrieknu sa svojho majetku v prospech svojich detí. — Toto je môj testament.“

HOSPODÁRSTVO.

Jako obnovovať lúky?

Podáva: Augustin Baczó.

Na našich hornatých krajoch na mnohých miestach sa nachádzajú také lúky, ktoré posledne veľkú škodu utrpely následkom množstva machu a pod ním sa krývajúceho hmyzu. A tak nielen tohoto roku malú úrodu z nich dostali ale aj na budúce roky sa nesmú úfať lepšej. Ponevác na takýchto lúkach korene dobrých tráv a široko listých lúčnych rastlín vyhynuly, preto sa má každý usilovný hospodár postarať o obnovenie týchže. Táto práca je síce i obyčajným gazdom našim známa, pri ktorej pokračujú tak, že lúku zaorú, dobre bránou vyrovnajú a zrast bylín potom ponechajú prírode. Rozvážlivejší robia to zase ináč, asíce, zaoranú lúku obsejú sennými plevami (senným trnsom), ktoré pod senom nasbierajú. Takýmto činom dostane sa síce tu i tam zrno dobrej trávy, avšak o veľa viac zlých a nechutných rastlín, ktoré na zle opatrovaných lúkach prevahu majú a ešte aj bilky dobrej trávy udusujú.

A preto za potrebné držím hospodárov našich upozorniť na spôsob: jako pri obnovovaní lúky treba pokračovať, aby sme si hodne mnoho chutného a zdravého sena zabezpečiť mohli. Za dobrú prirodzenú lúku považovať môžeme iba tú, ktorá sladké, chutné, už viac rokov z toho istého koreňa trvajúce, a samej zemi primerané trávy rodí; lebo z nich dostávame najviac sena, kdežto široko listé byliny, keď listie ztratia, zostanú len holé a nechutné, nezáživné steblá, ktoré nám žiadneho osohu nedajú. Aby sme tedy mohli novú a trávnatú lúku založiť, musíme pokračovať nasledujúcim spôsobom. K rozoraní starej lúky môžem použiť pluh troják, ktorý ženie tri malé železá (čeriesla) jedno za druhým, ktoré si máme tak pripraviť, aby po samom predku idúce železo len poldruha cóna do zeme išlo, druhé za ním idúce železo môžeme 3 cóny hlboko do zeme pustiť, tretie však už môžeme 5 cónov, ba aj viac, jestli nám k tomu sila zápraže dostačí. Keď takto lúku zaoreme že po samom predku idúce železo nám mače s vrchu srezalo, druhé a tretie ale kyprou hlinou prikrylo, nemusíme sa obávať, žeby mače na spodku sa nachádzajúce znovu vyhnat mohli.

Takéto zaoranie lúk má sa konať v jaseň, asíce preto, aby brázdy, ktoré sa nechajú nepobránené, (to jest eurové brázdy) cez zimu čo najlepšie premrznúť mohli. Keď máme takto prezimovaný pozemok, na jar prvá robota je, pozemok čo najlepšie pohnojiť a potom obyčajným pluhom nie hlboko zaorať, aby sme položnité mače zase na vrch nepovyvaľovali, lebo ináč naša namáhavá práca s trojákom (s trojdielovým pluhom) by

bola daromná. Keď sme si už pozemok takto pripravili, môžeme si prácu rozdeliť na dvoje; lebo hneď trávu zasíť, alebo do pozemku nasadiť nejakú kopianovú rastlinu, čo si už každý hospodár najlepšie sám vyberie dľa jakovosti pozemku. Jestli je hlina sypká, naseje hneď trávy, jestli ale glejová hlináčka, nechá ju a nasadí, jako som vyššie spomenul, nejakú kopianinu, jako zemiaky, repu, kukuricu atď. Aby sme častejším okopávaním zelinu behom leta úplne vykorenit mohli, keď sme úrodu sobrali, preore sa pozemok, ale nie hneď, lež neskoro v jaseň a dobre hlboko, aby sme mače už skoro úplne zhníle na vrch povykkladali. Že by aj tie cez zimu dobre premrzly, necháme roľu zas len v surových brázdach. Nasledujúcu jar, keď zem už náležite preschla a teplota slnečná ju zohriala, preoreme otáznu roľu znovu, hrudky ale na vrchu sa nachádzajúce bránou dobre rozdrvíme a válcem vyrovnáme, aby sme hladkú plochu zeme kose pripravili. Na takto vyvalcovaný pozemok zasejeme semeno dobrých lúčnych rastlín a tráv obyčajným spôsobom; k zavlačeniu semiačka neupotrebíme obyčajnej brány, lež zavlačíme ho ľabunkou z trňa upletenou bránou, aby hlboko do zeme nepadly, lebo tieto semiačka hlboké uloženie do pôdy neznesú.

Po stručnom opísaní oráčskej práce, k obnoveniu starých lúk potrebnej, udám ešte jako som sa to v jednej starej hospodarskej knihe dočítal, jaké trávy na pozemok istej povahy siať, a koľko semiačka k tomu vziať načim? Jako každá rastlina vôbec, najlepšie darí sa v zemi sebe príhodnej, tak i dobré lúčne trávy rozličnú povahu zeme vyžadujú, aby bohaté zásoby krmu vydávať mohli. Jedna tráva darí sa lepšie na piesočnatej, iná zase na hlinastej zemi, daktorá znesie i suchotu, iná zase trvanlivú vlahu požaduje. Preto každý hospodár, ktorý chce, aby jeho práca nebola daromnou, prv jako by sa chytil k rozsievaniu semiačka, musí skúmať jakovosť pôdy, či je ona úrodná, a či planá a neúrodná, alebo či je vlhká, močaristá a či suchá, piepiesočnatá. K vyhnutiu tedy všemožným chybám, udám tu podrobné predpisy, koľko semena na rozličné pozemky je treba vziať: majúc jedno katastrálne jutro (1600 □ siah) pred očima.

1. Pre rovinnú, úrodnú pôdu majúcu, treba vziať na jutro nasledujúce semená:

Mená tráv:	Koľko treba:
Psiarka lúčna	2 klgr.
Lipnica lúčna	2 "
Mrkva lúčna	3 "
Divý žltý ovos	2 "
Divý ovos vyvýšený alebo takzvaná francúzska tráva	4 "
Julk ozimný	5 "
Bojín lúčny	2 "
Lúčna červená ďatelina	2 "
Tolica ďatelinová	2 "
Julk vlaský	3 "

Spolu tedy 27 klgr.

2. Pre menej úrodné a plané roviny treba vziať na jedno katastrálne jutro nasledujúce semená:

Mená tráv:	Koľko treba:
Lipnica lúčna	5 klgr.
Julk ozimný	6 "
Divý mäkký ovos	2 $\frac{1}{2}$ "
Mrkva ovčia alebo mrkva	4 $\frac{1}{2}$ "
Mrvka rôznolistá	3 "
Tomka voňavá	1 $\frac{1}{2}$ "
Biela ďatelina	2 $\frac{1}{2}$ "
Ďatelina švecká	2 "
Psiarka chocholatá	2 $\frac{1}{2}$ "
K ochrane iných tráv vlask. julku	4 "

Spolu tedy 30 $\frac{1}{2}$ klgr.

3. Pre vráky menej úrodné berú sa nasledujúce semená:

Mená tráv:	Koľko treba:
Mrvka ovčia	4 klgr.
Mrvka rôznolistá	3 "
Stoklas vysoký	3 "
Krtovlasec vlnatý	4 $\frac{1}{2}$ "
Metlica biela	2 $\frac{1}{2}$ "
Tomka voňavá	4 $\frac{1}{2}$ "
Lipnica kopečná	6 "
Ďatelina biela	3 "
Ďatelinová tolica	2 $\frac{1}{2}$ "
Vika kopečná	3 "
Julk ozimný	2 $\frac{1}{2}$ "

Tedy na 1 katastr. jutro 38 $\frac{1}{2}$ klgr.

4. Konečne pre mokré, močaristé pozemky, ktoré sa po dakolko rokoch zas obnoviť musia, berú sa tieto semená:

Mená tráv:	Koľko treba:
Divý ovos vyvýšený	5 klgr.
Mrvka lúčna	4 $\frac{1}{2}$ "
Lipnica vodná	4 "
Krtovlasec vlnatý	3 "
Psiarka chocholatá	4 "
Bojín lúčny	4 "
Ďatelina švecká	3 "
Tomka voňavá	1 $\frac{1}{2}$ "

Teda na 1 katastr. jutro 30 klgr.

Meniny knieža-primasa. Knieža-primas Uhorska, kardinál Klaudius Vaszary dňa 30. októbra svätil svoje meniny, tento rok už 67. raz. Z tejto príležitosti všetci hodnostári uhorskej katolíckej cirkve jako i vysokí svetskí mužovia blahoželali primasovi, ktorý v úplnej utiahnutosti ztrávil tento deň.

Odobierka arcikňažny Štefanie Jeho veličenstvo kráľ prijal dňa 31. okt. arcikňažnu Štefaniu v Burgu a rozlúčil sa s ňou veľmi milostivo. Pred rozlúčkou arcikňažna zriekla sa všetkých svojich práv, ktoré požívala pri panovníckom dvore. Arcikňažna Štefania v posledných dňoch októbra odobrala sa už od svojich pokrevných po svojom prvom manželovi dedičovi trónu Rudolfovi a svojho slúžobníctva. Sľúbenica gr. Lónyayho, odobrala sa aj od svojich švagrin arcikňažien Gizelly a Marie Valerie a potom odcestovala do Londýna, kde bude mať sobáš s grófom Lónyaym dňa 3. novembra.

Dar pápežovi. Knieža Norfolký, ktorý tieto dni zavíta s anglickými pútnikmi do Ríma, prináša pápežovi Levovi okrem svätopeterského groša i zvláštny dar. Je to veľký ametyst, v ktorom vyrytý je obraz ukrižovaného Krista Pána.

Predseda trenčianskej súdnej stolice na odpocinku. Béla Siebenfreud, predseda kráľ. súdnej stolice v Trenčíne po 25ročnej službe zo zdravotných príčin utiahol sa na odpočinok. Siebenfreud svojou spravodlivosťou, nestrannou prisnosťou a svedomitou získal si všeobecnú úctu. Béla Siebenfreud prestahoval sa do Budapešti.

Smrť. Kraj vyslanec mármaroš sihoťského okresu Imrich Urányi zomrel dňa 28. októbra v Salgove v 66. roku veku svojho. Urányi patrili medzi najdávnejších členov snemovne.

Ovácia ministrom honvédsťva. Behom posledných 15 rokov viackrát nastala mena v uhorskej vláde, len minister barón Gejza Fejérváry zostal stále na čele ministerstva honvédsťva. Tieto dni bolo tomu práve 15 rokov, čo je Fejérváry ministrom honvédsťva a úradníci ministerstva z tejto príležitosti prekvapili ministra milou ováciou. Odovzdali mu krásne album čo znak úprimnej vďaky a oddanosti.

Najviac dane platí vo Vacove tamojšie biskupstvo. Ročná daň biskupie obnáša niečo vyše 30.000 zlatých

Nehoda bašu Széchenyiho. Syna veľkého Štefana Széchenyiho, grófa Edmunda Széchenyiho, ktorý je, ako známo, tureckým bašom a veliteľom carhradských hasičov a jako taký len nedávno svätzil 25ročné jubileum svojej služby, potkalo tieto dni nešťastie. Vypukol požiar a keď Széchenyi ako veliteľ vydával rozkazy hasičom, zrazu s obrovským hmotom srútila sa jedna 15 metrov vysoká veža, ktorej zboreniny zasypaly bašu Széchenyiho. Na blízku stojace mužstvo hneď odhrnulo rúmy a spod nich vytiahli bašu. Lekári ho vzali do opateru a majú nádej, že sa Széchenyi behom krátkeho času z rán vyliedzi.

O návrate Andréa-a, ktorý sa bol pred poltrefa rokom vybral v balóne na severnú točnu, pochybujú už aj jeho rodáci. Z Christiánie totiž oznamujú, že švédsko vláda chce už zaplniť to miesto, ktoré za dva roky držala nezaplnené pre Andréa-a. V súbeku i to je poznamenané, že Andréa už od dvoch rokov nedal o sebe znak života, a tak niet nádeje, žeby sa ešte niekedy navrátil do svojej vlasti.

Minister financií čestným mešťanom. Mesto Szepsi-Szent-György zvolilo finančného ministra Ladislava Lukácsa za svojho čestného mešťana za zásluhy, ktoré si minister nadobudnul okolo pozdvihnutia mesta. Skvostne vystavený diplom čestného mešťanstva tieto dni odovzdala ministrovi jedna deputácia mesta.

Vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ udelil tit. opátovi Bélovi Kanovicsovi, farárovi v Jozefovom predmestí rád železnej koruny III. triedy za tie zásluhy, ktoré si Kanovics behom svojho 30ročného kňazského účinkovania nadobudnul jak na cirkevnom tak na ve rejnem poli.

Hluchonemý mestským zastupiteľom. V menoslove viritistov mesta Vacova je i fabrikant Žigmund Neumann, ktorý je hluchonemý. V zasadnutí mesta vzkrsla teda otázka, či môže byť hluchonemý mestským zastupiteľom. Vyrieklo sa, že Neumann môže byť zastupiteľom, ponač zákon len to žiada, aby patričný vedel čítať a písať a týmto podmienkam Neumann zodpovedá. Pravdepodobné je, že mesto si v tejto otázke vyprosí ešte mienku administratívneho súdu.

Prosby v koči kráľovom. Mnohí ľudia si myslia, že keď hodia prosbu kráľovi do koča, že bude prajnejšie vybavená než keď by ju poslali kabinetnej kancelárii, alebo práve že prosbu kráľ hneď prečíta. Prosieb dostáva jeho veličenstvo na tisíce a preto tým cieľom má kabinetnú kanceláriu, ktorá každú prosbu prezre a tak i prosby do koča kráľovho hodené. No nevedomí ľudia nechcú to uveriť a obzvlášť v Budapešti znepokojujú jeho veličenstvo hádzaním prosieb do koča. Tak tieto dni, pokým sa kráľ doviezol z nádražia do Budína dvaja ľudia hodili prosby do koča kráľovho. Krem týchto ešte aj istá Terezia Neumannova chcela hodiť prosbu, ale jej rozčulenosť vzbudila pozornosť a jeden policajt prekazil ju v jej úmysle.

Vyznačený syn Kossuthov. Mladší syn veľkého Ludvika Kossutha Ludvik Teodor Kossuth je v Neapoli náčelnikom obchodnej zprávy stredozemnej morskej železnice. Teraz však potkalo ho veľké vyznačenie. Generálna rada spomenutej železničnej spoločnosti zvolila ho totiž za svojho námestného generálneho direktora. Kossuth požíva jako železničný merník výtečný chýr. Z tejto príležitosti všetky europejské odborné časopisy s pochvalou zmienu sa o účinkovaní Kossuthovom.

Dreyfus mernikom. Bývalý delostrelecký kapitán Alfred Dreyfus, ktorého pravota svojho času vzbudila po celom svete taký veľký ruch, že ho predseda republiky omilostil, onedlho vraj vstúpi ku jednomu veľkému priemyselnému podniku za inžiniera.

Cenný nález. V chotári mesta Karcagu tamojši gazda Stefan Tőkés vykopal na svojom pozemku 100 kusov starých dukátov. Peniaze pochádzajú zo šestnásteho stoloetia, z časov osudnej bitky pri Moháči, a každý kus je tak zachovalý, jako keby len teraz bol vyšiel z mincovne. O cennom náleze mešťanosta uvedomil patričnú vrchnosť.

Krajinská smútočná slávnosť za kráľovnú Alžbetu. Ustredný výbor zbierajúci milodary na stavbu Chrámu večnej modlitby, ktorý sa postaví na pamiatku kráľovnej Alžbety v Budapešti, dňa 10. novembra usporiada v hlavnom meste krajinskú smútočnú slávnosť na pamiatku zosnulej kráľovnej, pri ktorej slávnosti sám knieža-primas Vaszary povie pamätnú reč. Na slávnosti pravdepodobne zúčastní sa aj viac členov panujúcej rodiny.

Dobročinnosť. Peter Thuránsky plukovník na odpočinku a statkár v Okoličnom daroval jeden pozemok v hodnote 800 zlatých pre stavbu tamojšej evanjelickej školy. Statkári Anton Okolicsányi starší a jeho syn Ján Okolicsányi darovali jeden pozemok v hodnote 500 zlatých na stavbu evanjelickej školy vo filiálke Okolično-Vitálišovec. Predstavenstvo cirkve s veľkou radosťou prijalo dar šľachetných darcov, ktorí takýmto činom umožnili stavbu škôl.

„Hier!“ Spoločný minister vojny vydal vojenským vrchnostiam nariadenie, aby pri kontrolných sbromaždeniach dbaly na to, aby sa rezervisti pri vyvolaní ich mena hlásili úradnou rečou armády, slovom: hier! Vojenské medzítka následkom tohto prísne prevádzaly toto nariadenie a každého rezervistu, ktorý sa hlásil maďarsky „jelen“ alebo inak, trestali jedno alebo dvojdňovým zatknutím. V Arade sa stalo, že jedného rezervistu Teodora Pakurara, rodom Rumuna, keď sa pri kontrole hlásil slovom „jelen“, zatkli na jeden deň a to úbohého človeka natoľko roztrpčilo, že sa obesil. Hovorí sa aj to, že zomrel následkom tak zvaného „vyviazania.“ Nariadenie ministra vojny vyvolalo všeobecnú nevoľu a hromadné trestanie rezervistov vzbudilo taký ruch, že v snemovni vyslancov bola táto záležitosť predmetom interpellácie. Budapeštianska univerzitná mládež mala aj shromaždenie, na ktorom sa ohradzovala proti nariadeniu ministra vojny a potom po uliciach demonštrovali. Počas demonstrácie neudaly sa žiadne výtržnosti.

Nezaškodilo by ani jednej obci. Mesto Segedín vynieslo zákaz, ktorým zakazuje deťom nižšie 15 rokov starým chodiť do krémy. Ten rodič, ktorý takéto dieťa do krémy pojme, jako i toho krémára, ktorý v svojej miestnosti strpí takéto dieťa, bude prísne trestaný. Zákaz už vyhlásili jak v Segedíne, tak i na ťaňach mestu patriacich. — Veru by tento zákaz mohol slúžiť za príklad aj iným mestám a obciam.

Kartárne. Budapeštianska polícia objavila dve kaviarne, v ktorých šikovní hráči v kartách oberali neskúsených ľudí. Polícia práve vtedy prekvapila hráčov, keď jeden falošný hráč ukázal jedonadvadsať na devätnásť svojho nezkúseného spoluhráča. Polícia zaviedla vyšetrovanie jak proti falošným hráčom, tak i proti kaviarnikom, ktorí boli v porozumení s falošnými hráčmi.

Pozor so špiritusom. Žofia Meškova, kuchárka v Lipt. Sv. Mikuláši chcela na špirituse čaj variť. Z nepozornosti však chytily sa jej šaty a nešťastná ženská utrpela také popáleniny, že teraz zápasí so smrťou.

Konec dlhej pravoty. Ešte roku 1895. zomrel v Lipt. Sv. Mikuláši bohatý súkromník Filip Herz, ktorý nežijúc so svojou rodinou, celý svoj majetok 250.000 zlatých testamentárne poručil židovskej obci v Lipt. Sv. Mikuláši. Peniaze nemohli hneď najst, ale keď našli cenných papierov za 250.000 zl. vo futre jedného kabáta Herzovho, žena a deti zosnulého Herza, jako i jeho ostatní pokrevní napadli testament a žiadali, aby bol vyhlásený za neplatný. Pravota vliekla sa štyri roky a teraz kráľ. kúria vyniesla ten výrok, že testament Filipa Herza je platný, následkom čoho celá pozostalosť prináleží židovskej obci v Lipt. Sv. Mikuláši. Výsledok pravoty pravda s veľkou radosťou prijali mikulášski židia, ktorí, ako počuť, obrátili chcu Herzovu pozostalosť na stavbu jedného židovského gymnasia v Lipt. Sv. Mikuláši, pre ktoré by žiadali podporu od vlády.

Manžel vrahom. Karty nenadarmo nazvali „čertovou bibliou“, lebo tie nikdy nič dobrého neprinesú. Veľmi máličko je ľudí, ktorí by mohli mať po súhrnnom spočítaní výsledkov hratia, že niečo vyhrali, oproti tomu ale nepočítne mnoho je tých, ktorí prehrali celé svoje majetky a ktorým karty dali do ruky žobrácku palicu alebo vražednú zbraň. Karty rozčuľujú, uvádzajú človeka do naruživosti, no a naruživosť je zlým radcom. Tak i tieto dni v bosenskej obci Krupanji jeden tamojší obyvateľ prehral v kartách väčší obnos peňazí a keď mu manželku robila pre to výčitky, v zlosti chytil ju za hrdlo a dotiaľ ju hrdúsil, pokým nešťastná žena nevy pustila ducha. Vraha polícia chytila.

Strašné nešťastie na mori. Nedávno zúrila strašná búrka na mori okolo Norvégska. Následkom obrovského víchru dľa úradného výkazu norvégskej vlády ztroskotalo sa a utonulo 55 lodí a 235 ľudí zahynulo. Pre rodiny utopených zaviedli krajinskú sbierku.

Posúdený defraudant. Jako známo, mestský pokladník v Komárne Benjamin Tóth defraudoval z mestskej kassy 33.691 zlatých. Súd v Komárne teraz sa zaoberal s touto záležitosťou a defraudanta Tótha posúdil na 8 rokov do väzenia.

V žiali nad svojou chudobou. Že mládenci v dneskajších časoch viac hľadajú na veno než na cnosti devy, to svedčí len o ich bažení po peniazoch, za ktoré hotoví sú radšej mať peklo v manželskom živote, než pokojné blahé spoluzitie milujúcich síde. Jeden fotografista z Veľkého Váradu zaslúbil sa s peknou devou Gizellou Nagy z jednej okolitej obce, ale keď mu kdesi ponukli dievča s väčším venom, odkázal svojej verenci, že si ju s takým malým venom, aké ona dostane, nevezme a preto posielal jej späť sľubnú obrúčku. Poslal tak blažená sľubenica, napísala list rodičom, potom vyšla do svojej zahradky a zastrelila sa.

Zhorela. V Zlatovciach (trenč. st.) mladá pasáčka Katarína Meravá rozložila si na lúke oheň, ale tak blízko sa ohrievala, že sa jej chytily šaty a nešťastná pasáčka utrpela na celom tele také popáleniny, že v trenčínskom špitáli po ťažkom trápení skonala.

Ušli ruskí väzni. S ostrova Sachalina (v Ochotskom mori, neďaleko východného pobrežia Azie) neďávno ušlo naraz sto väzňov. Väzni hotovili tesársku prácu v kamenouhelných doloch, ale okresané brvná nedoppravili do baní, lež zhotovili z nich plte, svoj odev pripravili na sťažne čo plachty a pustili sa morom. Väzni na pltiach preplavili sa cez 100 verst široký záliv o pribili na sibírskom pobreží. Odtedy zmizli bez stopy. Z úskokov štyridsiati sú ozbrojení. Zbroj násilne odobrali od strážnikov. Vyslané tri stotiny vojska musely sa vrátiť bez toho, žeby boly väzňov chytily.

Vojak zlodejom. Ján Hudaček vojak v Prešove, ukradnul z vojenskej pokladnice 360 zlatých a potom ušiel, ale ho v Krompachu chytili a odviekli do vojenského väzenia v Prešove. Hudaček však dlho nesedel, lebo jakýmsi spôsobom ušiel z väzenia, Myslia, že úskok skrýva sa okolo svojho rodiska v Spiši, kde v posledných časoch udalo sa viac krádeží a lúpeží.

Strajk slepých. V Londýne v najväčšej fabrike na kefy pracujúci slepí robotníci, ktorí napriek svojmu nešťastiu sú najzručnejší kefári v Anglicku, prestali pracovať, lebo správa nesvedomite zneužíva stav nešťastných robotníkov. Tak málo im platí za robotu, že nešťastníci zápasia s biedou, kdežto fabrika dáva svojim účastinárom tisíce dividendy, toľko donášajú výtečné výrobky slepých kefárov. Strajk slepých kefárov sotva potrvá dlho, lebo celá verejná mienka je na ich strane a kupci vyhlásili, že do tých čias nebudú kupovať z fabriky, pokiaľ nepolepší plat svojim slepým robotníkom.

Na smrť posúdená cigánka. Súd v Bečkereku na smrť povrazom posúdil cigánku Maňu Péterovu, ktorá zavraždila svojho muža pre 10 zl. Cigánka appelovala.

Požiar. Strašný požiar zúril tieto dni v Stropkove v zemplínskej stolici. Požiar, ktorý sa za veľkého vetra rýchle rozšíril, pohltil 65 domov s pobočnými staviskami. Hasičia sa všetkou silou snažili požiar obmedziť zavčasu, no všetky námahy proti rozzúrenému živlu boly marné. Škoda je obrovská, lebo poistené bolo málo obyvateľov. Mnohým nešťastným obyvateľom nepozostáva iné ako vziať do ruky žobračku paliču.

Drahocenný breviar. R. 1836. zomrel v Ríme kardinál Albani, v ktorého pozostalosti medzi inými bol i jeden breviar vysokej ceny umeleckej. Breviar bol po rokoch kúpil za 60 zl. jeden Angličan a ponúkal ho museumom, ale nevedel sa pojsednať. Neskôr sa však kniha pre jej maľby spomínala ako veľmi cenná a Angličan predal breviar jednomu lordovi za 9000 zl. Teraz túto knihu kúpil od lorda jeden milovník starožitností za 36.000 zlatých.

Trachoma v Liptove. Egyptská očná nemoc trachoma natoľko zahniezdila sa v liptovskej stolici, že sa vláda musela postarať o liečenie ľudí vyslaním lekárov. Na jednotlivých miestach táto epidemia je už obmedzená, ale ešte panuje. V poslednom zasadnutí výboru stolice liptovskej oznámil stoličný lekár, že je v Liptove ešte 1660 ľudí chorých na túto nebezpečnú nemoc.

Baptistskí apoštolovia. Pavol Strupka a Ján Čatloš, rodom z Vavrišova v Liptove stali si za apoštolov baptismu, lebo po Spiši tak kážu baptismus, že tam so dňa na deň viac ľudí vstupuje do sekty baptistov, čo nutno pripísať ich účinkovaniu.

Zastrelený raubšic. Hájníci na panstve v Marikovej (trenč st.) už dlhšieho času pozorovali, že Juraj Jurči z Lazov strieľa divočinu. Konečne ho tieto dni pristihli ale Jurči dal sa na útek. V tom jedon z hájnych strelil za prebajúcim raubšicom, ktorého tak nešťastne-trafil do chrbta, že klesnul na zem a vypustil dušu. Proti hájnikom zaviedli trestné vyšetrovanie.

Umrčie hlavy. V Budíne robia schody ku Matiašovmu chrámu a robotníci kopajú zem v hĺbke asi 30 metrov objavili jednu 25 metrov dlhú stavbu, v ktorej vo veľkých hromadách nakopené boly ľudské lebky. Počet umrčích hláv obnáša viac tisíc. Lebky dostali sa ta pravdepodobne ešte za tureckých časov, keď bašovia sídlili v Budíne. Sú to hlavy zotatých kresťanov, čo dokazuje i tá okolnosť, že ostatná časť tela chýba. Lebky preskúmajú vedecky.

Vývin uhorských štátnych železníc. Na jak dobré základy položil železničnú politiku blahej pamäti minister Gabriel Baross, to dokazuje sa stále novými dôkazmi vývinu štátnych železníc. V poslednom čase práca pri štát. železnicach sa natoľko rozmnožila, že dosavadne osobníctvo nenie vstave prekonať obrovskú prácu a preto minister obchodu nútený je osobníctvo pri štát. železnicach rozmnožiť o 267 úradníkov a 433 sluhov. Z tohoto počtu dostane ústredná správa 39 nových úradníkov a 10 sluhov. Obchodné a premávkové správy 63 úradníkov, 38 podúradníkov a 10 sluhov, a konečne počet železničiarov zamestnaných vo vonkajšej službe rozmnoží sa počiatkom budúceho roku o 65 úradníkov, 27 podúradníkov a o 413 sluhov. Na plat tohoto osobníctva vzal minister obchodu do rozpočtu 2,247.650 korún.

Pre bozk. Zriedkavý prípad udal sa v Lütichu. Jedna deva pekná Emma L. vracajúca sa k rodičom v železničnom vozni soznámila sa s jedným pánom, ktorý sa ponukol, že ju odprevadí až k jej rodičom. V rozhovore prišli do ulice zle osvetlenej a tu, prv než sa nazdala, mladý človek ju objal, bozkal a zmizol. V tom okamihu však pristúpil k deve strážnik a vyzval ju, aby ho nasledovala na strážnicu, pretože ju prichytil pri čine, ktorý sa protiví verejnej mravnopčetnosti. Prosby a protesty nepomohly, deva musela zostať cez noc na strážnici. Na druhý deň podali jej rodičia žalobu a Emilia bola vyzvaná, aby pomenovala mladého pána, ktorý ju na ulici bozkal. V svojej úzkosti pred súdom pomenovala jedného vysokého úradníka ale ten dokázal, že vtedy ani nebol v Lütichu. Devu odsúdili pre nepravé obviňovanie. Neznámy útočník nemal ani toľko zmužilosti, aby sa sám pred súd postavil.

KU OBRÁZKU.

Napadnutý nepriateľ.

Neraz sa stáva v podtatranských lesoch, že lačný macko dostane chuť na čerstvú hovädzinu. Priblíži sa k poľane, lučine, kde sa pasie stádo kráv, vyhládne si peknú jalovicu alebo býčka a vrhne sa na svoju obeť. Stádo v strachu sa rozpráha a ak len pastieri ostrými valaškami neodnímu chuť mackovi od pečienky, tak iste jalovica bude jeho. Stávajú sa však i také prípady, jaký predstavuje náš obrázok a jaký zaiste už aj videli naši pastieri. Macko precenil svoje sily a vrhol sa na silného býka. No býk napadol dravého nepriateľa stáda a vyvinul sa tuhý boj. Býk striasol so svojej šije medveďa a silným rohom stlačil ho ku zemi. Macko chce ho zbaviť rohu, zafal zubami do rohu a ostrými pazúrkami zadáva ťažké rany býkovi. Borbou prestrašené stádo rozpráha sa na všetky strany. Sbehnú sa však pastieri so svojimi valaškami na pomoc býkovi a mackova kočka je vo veľkom nebezpečí.

K OBVESELENIU.

Útecha.

Dáma: Veľmi sa mi ten pán nefúbi, lebo má šedivé vlasy!

Sprostredkovateľ sňatkov: Upokojte sa, mnoho mu ich už nezbyva.

Jako sa to hodí.

A: Keď vidím vás, musím si vždy spomenúť na príslovie, že komu dal Boh úrad, dá mu i rozum!

B: Ja však predsa žiadneho úradu nemám!

A: No vidíte, jako sa to hodí.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 2. novembra.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: Hovädzina predok 68, zadok 80, polievková

72, jazyk 72, obličky, ľadviny 90, čistené 180 krov za 1 klg. — *Baranina:* predok —, zadok — krov za 1 klg. — *Teľacina:* 80, lopatka 80, stehno 100 krov za 1 klg. — *Bravčovina:* 64, stehno a lopatka 72 krov za 1 klg. — *Šunka:* pražská 90, surová 68 krov za 1 klg.

Masť: Sviňská 60 krov, loj 58 krov, slanina ku roztopeniu 58 krov a husacia masť 115 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 50, sliepku 80, kohúta 90 krov. Za jednu tučenú kačku 150, za tučenú hus 320 krov. — *Očistená drúbež:* kura 50, sliepka 85, kapúň 90 krov, hus 200 (za jeden klg. 60 krov), morka za kus 200 krov, a kačka za kus 90 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 30 kusov za 1 zl., menšie 7 kusov za 22 krov, ku čaju 3 kusy za 10 krov.

Ryby: Kapor 80, sumec 90, štika 60, zubáč 200, jesater 140, okuň 50 krov. Raky: kus za — krov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 90, ku čaju 115 krov za 1 klg. Tvaroh 22 krov za kilo. — Smotana 28 krov za liter. — Pár holubov — krov, divá hus 60, divá kačka 50, jarabica 70 krov za kus. — Zajac za kus 1 zl. 30 krov. — 1 klg. divej svine 40 krov, stehno srny 360 krov. — Zemiaky nové 3 kr. za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	14.00	13.40	12.80	12.20	11.40	11.00
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	10.50	9.40	7.60	6.00		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4.30, hrubé po 4.50.

Zeleniny: *Zemiaky ružiaky* zl. 1.60—2.00, žlté zl. 2.00—2.20, rožky zl. 3.80—4.80, biele zl. 1.30—1.50 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 10 krov. — *Cibuľa* zl. 2.00—4.00 m. c. *Zeler* 100 kusov zl. —.—

Strova: *Hrach* nový — kr., čistený starý 10—12 krov za liter. *Sošovica:* domáca 7—9 za klg. *Riža* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—15 krov, čierny 10—12 krov za kilogrammu.

Budapeštianska burza s úradným značením cien dňa 2. novembra.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilog.		Cenné papiere	Peníze	Tovar	Cenné papiere	Peníze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75-81	7.90	8.45	Štátny dlh			Prvá uhor. poisť. spol.	3040	3090
" peštianska	75-81	7.85	8.45	Uhorská zlatá renta 4%	116.00	116.50	Pešt. uh. kupec. b.	1400	1405
" stolnobebradská	75-81	7.90	8.50	" korunová renta 4%	95.20	95.60	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	820	825
Raž (žito)	70-72	6.20	6.45	Uhorské regálové úpisy 4½%	99.00	100.00	Šalgó-tarjanská baňa na uhlie	310.00	311.00
Jačmeň na krm.	60-62	5.90	6.10	" premiové úpisy	163.00	164.00	Záložné listy		
" na pátku	62-64	5.65	5.75	Uhorská tiisko-segedínska požička 4%	137.75	138.75	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4½%	94.70	95.70
" na várku	64-66	6.40	6.60	Uhorská žel. požička 4½% v zl.	119.50	120.50	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	100.00	101.00
Ovos	33-41	5.35	5.40	" vyvážkové úpisy 4½%	94.10	95.10	Uh. úver. ústavu s prémieou 4½%	117.75	118.75
Kukurica	—	5.20	5.50	Spoločná požička v bež. peniazoch 4½%	99.05	99.55	Peníze		
"	—	5.30	5.60	Žreby			Cisársky dukát	5.70	5.75
Bejca	—	11.60	12.10	Spolku „Jó sziv“	3.25	3.50	Dvadsať-frankovník	9.68	9.6
Ďatelínové semä, luc.	—	45	52	Uhorského „Červeného kríža“	9.00	9.50	Nemecká ríšska marka	58.97	59.17
" červené	—	53	61	Bazúškeho	19.75	20.25	Štiebro	—	—
Sviňská masť ľanová	—	50.00	50.50	Bazilika	6.30	6.80			
" viediecka	—	—	—						

Budapest—Galantha—Zsolna						Zsolna—Galantha—Budapest.							
Platný od 1. októbra 1899.						Platný od 1. októbra 1899.							
Stanice	triedy	osobný vlak I—III.	rýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	ýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	triedy	osobný vlak I—III.	rýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	ýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	
Budapest ny. p.	ind.		7 30	9 25	6 20	9 05	Zsolna (Rajecz-fürdő)	ind.	9 00	3 35	5 18	2 58	3 38
Galantha	>		10 20	2 30	8 58	3 00	Hricso	>	9 17	—	5 36	—	3 57
Gány	>			2 41	—	3 09	Kottesó 97. sz. őrh.	>	*9 23	—	*5 43	—	*4 05
Szereď	érk.		10 34	2 51	9 12	3 17	Nagy-Bicse-Predmér	>	9 31	—	5 51	*3 21	4 14
Súr	ind.			*3 03	—	—	Pelvás 91. sz. őrh.	>	*9 40	—	*6 00	—	*4 24
Szilád-Zéle	>			3 13	—	3 32	Podhr.-Vághéve 88. sz. őrh.	>	*9 46	—	6 07	—	*4 31
Lipótvár	érk.		10 52	3 26	9 31	3 42	Vág-Besztercze	>	9 54	—	6 17	*3 39	4 41
Liptóvár	ind.		8 20	11 02	3 41	4 00	Milochó 82. sz. őrh.	>	*10 03	—	—	—	*4 49
Madunicz 33. sz. őrh.	>		8 29	—	*3 48	—	Puchó-Kocskócz	>	10 14	4 30	6 36	3 53	5 00
Kosztolány	>		8 37	—	3 56	—	Alsó-Kocskócz 77. sz. őrh.	>	*10 20	—	—	—	*5 07
Drahócz 36. sz. őrh.	>		8 46	—	*4 03	—	Bellus	>	10 27	—	6 49	—	5 15
Póstyén	>		8 59	11 24	4 20	9 58	Lédecz	>	10 33	—	6 56	—	5 22
Pob.-Szerdahely 41. őrh.	>		*9 09	—	*4 30	—	Illava	>	10 43	4 47	7 06	4 10	5 33
Brunócz	>		9 17	—	4 39	—	Dubnicz	>	10 53	—	7 16	—	5 44
Csejte-Szt.-Kereszt 43. őrh.	>		*9 22	—	*4 44	—	T-Trencs-Teplicz	>	11 01	4 59	7 24	4 22	5 52
Vág-Ujhely	>		9 36	11 45	5 05	10 18	Trencsén szem. p. u.	>	11 21	5 13	8 26	4 36	6 25
Bohuszlavicz	>		*9 46	—	5 16	—	Trencsén-Istebnik	>	11 27	—	8 33	—	6 32
Melsicz	>		9 57	*11 59	5 27	—	Kosztolna-Zajrecs 54. őrh.	>	*11 34	—	8 43	—	6 42
Kosztolna-Zajrecs 54. őrh.	>		10 08	—	5 38	—	Melsicz	>	11 44	—	8 57	*4 50	6 55
Trencsén-Istebnik	>		10 17	—	5 47	—	Bohuszlavicz	>	*11 53	—	9 09	—	7 06
Trencsén szem. p. u.	>		10 25	12 16	5 55	10 48	Vág-Ujhely	>	12 05	5 43	9 32	5 06	7 25
T-Trencs-Teplicz	>		10 38	12 25	6 08	10 57	Csejte Szt.-Kereszt 43. őrh.	>	—	—	*9 41	—	*7 35
Dubnicz	>		10 53	—	6 29	—	Brunócz	>	12 17	—	9 47	—	7 41
Illava	>		11 05	12 44	6 41	11 16	Pob.-Szerdahely 41. sz. őrh.	>	—	—	9 53	—	*7 48
Lédecz	>		11 16	—	6 52	—	Póstyén	>	12 35	6 04	10 08	5 28	8 03
Bellus	>		11 23	—	6 59	—	Drahócz 36. sz. őrh.	>	—	—	10 18	—	8 14
Alsó-Kocskócz 77. sz. őrh.	>		*11 30	—	—	—	Kosztolány	>	12 51	—	10 26	—	8 25
Puchó-Kocskócz	>		11 39	1 01	7 13	11 33	Madunicz 33. sz. őrh.	>	—	—	10 34	—	8 32
Milochó 82. sz. őrh.	>		*11 49	—	—	—	Lipótvár	érk.	1 04	6 23	10 42	5 47	8 40
Vág-Resztercze	>		11 59	*1 15	7 34	—	Lipótvár	ind.	1 30	6 28	11 07	5 57	—
Podhr.-Vághéve 88. őrh.	>		*12 07	—	*7 42	—	Szilád-Zéle	>	1 43	—	11 20	—	—
Pelvás 91. sz. őrh.	>		*12 14	—	*7 49	—	Súr	>	—	—	*11 29	—	—
Nagy-Bicse-Predmér	>		12 26	1 32	8 01	—	Szereď	érk.	1 58	6 45	11 36	6 15	—
Kottesó 97. sz. őrh.	>		*12 33	—	*8 08	—	Cány	>	2 15	—	11 50	—	—
Hricso	>		12 42	—	8 16	—	Galantha	érk.	2 27	7 00	12 00	6 30	—
Zsolna (Rajecz-fürdő)	érk.	1 00	1 55	8 35	12 35	8 25	Budapest ny. p. u.	érk.	7 35	9 45	6 05	9 25	Bezprostredný vlak zo Žiliny do Budapešte.

Nagy-Surány — Kis-Tapolcsány.					Kis-Tapolcsány — Nagy-Surány.				
Stanice.	triedy	mieš. an. vlak I—III.	mieš. an. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	Stanice.	triedy	mieš. an. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	mieš. an. vlak I—III.
Nagy-Surány	ind.	5 00	12 35	4 42	Kis-Tapolcsány	érk.	6 15	4 41	6 45
Zsitva-Födemes	>	5 14	12 52	4 54	Aranjos-Maróth	>	6 39	4 51	7 11
Mánya	>	5 35	1 13	5 03	Taszár	>	6 56	5 02	7 30
Szt.-Mihályúr 4. sz. őrh.	>	*5 45	*1 24	*5 16	Betekints 8. sz. őrh.	>	*7 04	*5 08	*7 40
Vajk	>	5 56	1 36	5 25	Zsitva-Ujfalu	>	7 14	5 17	7 53
Verebély	>	6 23	2 00	5 45	Verebély	>	7 37	5 36	8 23
Zsitva-Ujfalu	>	6 36	2 16	5 56	Vajk	>	7 49	5 46	8 40
Betekints 8. sz. őrh.	>	*6 46	*2 28	*6 04	Szt. Mihályúr 4. sz. őrház	>	*7 59	*5 54	*8 52
Taszár	>	7 00	2 40	6 12	Mánya	>	8 12	6 02	9 11
Aranjos-Maróth	>	7 28	3 07	6 25	Zsitva-Födemes	>	8 28	6 16	9 35
Kis-Tapolcsány	érk.	7 40	3 20	6 35	Nagy-Surány	>	8 41	6 27	9 52

Pelsőcz — Murány.					Murány — Pelsőcz.				
Stanice.	triedy	mieš. an. vlak II—III.	mieš. an. vlak II—99I.	Stanice.	triedy	mieš. an. vlak I—III.	mieš. an. vlak I—III.		
Pelsőcz	ind.	7 00	3 00	Murány	ind.	3 00	11 20		
Horka-Özörény 1. sz. őrh.	>	*7 16	*3 16	Hosszrét 14. sz. őrh.	>	*3 10	*11 30		
Licze-Gicze	>	7 38	3 38	Nagy-Rócze	>	3 26	11 56		
Jolsva-Taplocza 6. sz. őrh.	>	*7 51	*3 51	Vizesrét 11. sz. őrh.	>	*3 32	*12 02		
Jolsva	>	8 21	4 16	Hisnyóvíz	>	3 44	12 31		
Hisnyóvíz	>	8 51	4 41	Jolsva	>	4 08	1 01		
Vizesrét 11. sz. őrh.	>	*9 04	*4 54	Jolsva-Taplocza 6. sz. őrh.	>	*4 17	*1 10		
Nagy-Rócze	>	9 27	5 17	Licze-Gicze	>	4 29	1 22		
Hosszrét 14. sz. őrh.	>	*9 44	*5 34	Horka-Özörény 1. sz. őrh.	>	*4 50	*1 43		
Murány	érk.	9 55	5 45	Pelsőcz	érk.	5 02	1 55		

* Podmienenne vlak zastane. Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej knihtlačiarne Viktora Hornyánskeho v Budapešti